

Promotie David van den Berg

Treating Trauma in Psychosis

Tekst: Agnes van Minnen Foto: Aardewijn van de Berg

David van den Berg promoveerde *cum laude* (!) op 20 januari 2017. Hij was de eerste van drie promovendi (de anderen zijn Paul de Bont en Berber van der Vleugel) die betrokken zijn bij het T-TIP-project: *Treating Trauma in Psychosis*. Zij werden begeleid door Agnes van Minnen (Radboud Universiteit), Mark van der Gaag (Vrije Universiteit) en Ad de Jongh (Universiteit van Amsterdam). In dit mega-onderzoek waarbij dertien GGZ's zijn betrokken, werd onderzocht of *exposure* en EMDR effectief zijn bij PTSS-patiënten met een psychose.

Alle patiënten die in behandeling waren op een afdeling voor behandeling van psychose werden eerst gescreend op PTSS met de *Trauma Screening Questionnaire* (TSQ). Dat waren ruim 2600 patiënten! Het bleek dat ruim zestien procent van hen een PTSS had. Het trieste was dat dit van slechts 0,5 procent ooit was vastgesteld: een enorme onderdiagnose dus (en daardoor ook onderbehandeling). Schrijnend, temeer omdat patiënten ons vertelden dat ze menig behandelaar hadden gesmeekt om een traumabehandeling. De patiënten werden vervolgens (in totaal deden 155 patiënten mee) gerandomiseerd en ingedeeld in drie groepen: EMDR, *exposure* en een wachtlijstgroep. De behandelgroepen kregen slechts acht sessies traumagerichte therapie, zonder enige vorm van voorbereiding (lees: 'stabilisatie'). 'We doen het snel', dachten we, 'en gaan gewoon door alle trauma's heen.' Voor elke patiënt werd na de eerste sessie een soort casusconceptualisatie gemaakt. Deze werd goedgekeurd door de supervisors (Ad de Jongh en Carlijn de Roos voor de EMDR en Agnes van Minnen voor de *exposure*). De therapeuten hadden weliswaar allemaal ervaring met de behandeling van psychose, maar de meesten hadden nog nooit een patiënt voor PTSS behandeld. Spannend! Het merendeel van de patiënten had actieve psychotische symptomen op het moment van behandeling. Spannend *even more*! De resultaten bleken opvallend goed. Er werden grote effecten bereikt in de daling van de PTSS-klachten. Deze hielden ook op lange termijn stand. Daarnaast werden significante dalingen gevonden op het gebied van depressie, cognities en sommige

psychotische symptomen, zoals paranoia. Er werden zelfs aanwijzingen gevonden dat mensen na de behandeling minder vaak opnieuw getraumatiseerd werden, wat dus een preventief effect is. Veel klinici zullen zich afvragen of het wel veilig was. Jazeker! Er werd ten opzichte van de wachtgroep geen toename gevonden in symptomen (van zowel PTSS als psychose), er werden niet vaker suïcides gepleegd, er vonden niet vaker (crisis-) opnamen plaats en ga zo maar door. Als we al verschillen vonden, dan bleek dat niet behandelen veel nadeliger was voor deze patiënten. We hebben tot nu toe nog geen grote verschillen gevonden tussen EMDR en *exposure*, wat impliceert dat je in de klinische praktijk beide behandelingen goed kunt gebruiken. We zijn echter nog druk bezig met het analyseren van stapels gegevens, bijvoorbeeld data waarbij patiënten een soort horloge droegen en daar meerdere keren per dag, op *random* tijden, data invoerden over hoe ze zich op dat moment voelden: unieke data dus! Misschien dat we daaruit kunnen destilleren wat nu de precieze verschillen zijn tussen de twee behandelingen, bijvoorbeeld in werkingsmechanismen. *We'll keep you posted!*

Inmiddels zijn er vele publicaties verschenen in hoogstaande wetenschappelijke tijdschriften, zijn er mooie prijzen gewonnen, hebben we op talrijke congressen presentaties gehouden, is er een opleidingstraject gestart en is er wereldwijde faam voor het project. De patiënten waren zelf ook enthousiast over het project en de behandeling. Voor veel patiënten was deze behandeling *life changing*. De filmmaker Bas Labruyere, zelf een ervaringsdeskundige op het gebied van psychose, heeft een ontroerende documentaire gemaakt over vier patiënten die vertellen over de traumagerichte behandeling en wat het voor hen heeft betekend: prachtig. Ik raad jullie van harte aan deze korte documentaire te bekijken op www.traumaenpsychose.nl.

Ik ben trots op David van de Berg, maar ook op iedereen die aan dit project heeft meegewerkt, en dat zijn er heel veel. En ik ben trots op de moedige patiënten die deze behandeling aan durfden te gaan! Om een indruk te geven van de logistiek van dit project tot slot nog wat weetjes: 3 promovendi - 3 hoogleraren - 3 supervisors - 2 data-beheerders - 20 behandelaars - 28 onderzoeks-assistenten - 150.000 km gereisd - 2000 uren interviews (KIPper-deKIP) - 60.000 bladzijden onderzoeksdoSSIERS - 2000 variabelen per deelnemer - 300.000 datapunten - 900 pizza's - 100.000 kopzorgen - 1.000.347 mails. En ... slechts 30 missing variabelen! (check, check, dubbel check, en nog eens check). Zonder de drie promovendi die dit project op ongelooflijke wijze hebben geleid was dit nooit geslaagd. Gefeliciteerd David! ■